

VÔ SẢN TẤT CẢ CÁC NƯỚC, ĐOÀN KẾT LẠI !

TOÀN TẬP C.MÁC VÀ PH.ĂNG-GHEN XUẤT
BẢN
THEO QUYẾT ĐỊNH CỦA BAN CHẤP
HÀNH
TRUNG ƯƠNG ĐẢNG CỘNG SẢN VIỆT
NAM

HỘI ĐỒNG XUẤT BẢN TOÀN TẬP C.MÁC VÀ PH.ĂNG-GHEN

- GS. Nguyễn Đức Bình Ủy viên Bộ Chính trị, Bí thư Trung ương Đảng Cộng sản Việt Nam, Chủ tịch Hội đồng
- GS. Đặng Xuân Kỳ Ủy viên Trung ương Đảng Cộng sản Việt Nam,
Viện trưởng Viện nghiên cứu chủ nghĩa Mác - Lê-nin và tư tưởng Hồ Chí Minh, Phó chủ tịch (thường trực) Hội đồng
- GS.PTS. Trần Ngọc Hiền Phó giám đốc Học viện chính trị quốc gia Hồ Chí Minh, ủy viên
- PGS. Hà Học Hợi Phó trưởng ban Tư tưởng - Văn hoá Trung ương Đảng Cộng sản Việt Nam, ủy viên
- GS.PTS. Phạm Xuân Nam Phó giám đốc Trung tâm khoa học xã hội và nhân văn quốc gia, ủy viên
- GS. Trần Nhâm Giám đốc, Tổng biên tập Nhà xuất bản Chính trị quốc gia, ủy viên
- GS. Trần Xuân Trường Trung tướng, Viện trưởng Học viện chính trị - quân sự, ủy viên

**C.MÁC
VÀ
PH.ĂNG-GHEN**

TOÀN TẬP

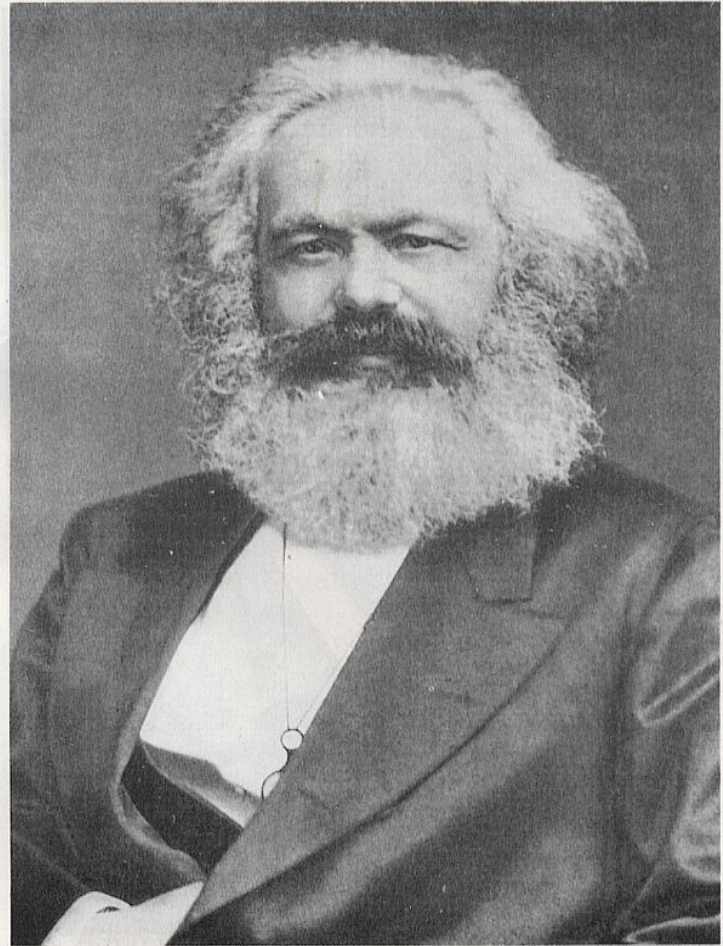
TẬP 21

(Tháng Năm 1883 – Tháng Chạp 1889)

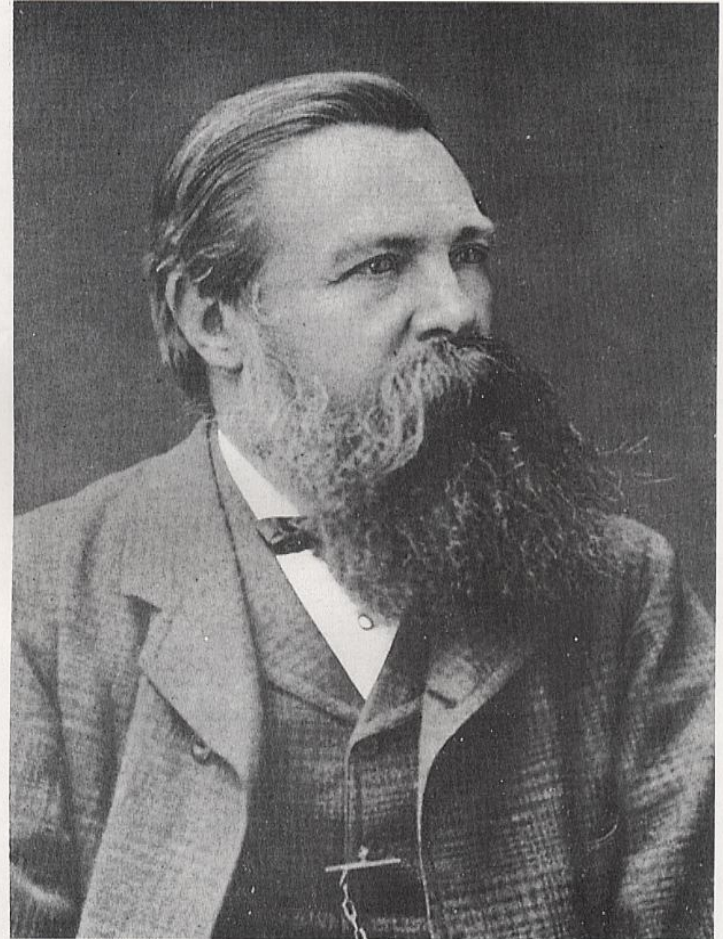
NHÀ XUẤT BẢN CHÍNH TRỊ QUỐC GIA

SỰ THẬT

HÀ NỘI - 1995

Karl Marx

F. Engels

LỜI NHÀ XUẤT BẢN

Tập 21 của bộ Toàn tập C. Mác và Ph. Ăng-ghen gồm những tác phẩm của Ph. Ăng-ghen viết từ tháng Năm 1883 đến tháng Chạp 1889. Đây là thời kỳ phát triển tương đối “hoà bình” của chủ nghĩa tư bản, đồng thời cũng là thời kỳ giai cấp vô sản tập hợp lực lượng để chuẩn bị cho những cuộc cách mạng sắp tới, giữa lúc chủ nghĩa tư bản đang chuyển mạnh sang giai đoạn đế quốc chủ nghĩa.

Trong bối cảnh đó, đặc biệt là sau khi Mác mất, Ăng-ghen đã hướng mọi hoạt động của mình vào nhiệm vụ phát triển hơn nữa và phổ biến học thuyết mác-xít, đấu tranh cho sự trong sáng của chủ nghĩa xã hội khoa học, chống những trào lưu tư tưởng phi vô sản, cơ hội và cải lương trong phong trào công nhân. Trong các tác phẩm viết vào thời gian này, Ăng-ghen tiếp tục phát triển những tư tưởng thiên tài của Mác về đấu tranh giai cấp, về nhà nước. Đồng thời ông hướng giai cấp công nhân vào một phong trào thống nhất, có tổ chức, có tính đảng và tính quốc tế sâu sắc. Với nội dung lý luận sâu sắc và phong phú, các tác phẩm của Ăng-ghen trong thời kỳ này góp phần to lớn vào việc trang bị cho giai cấp công nhân vũ khí sắc bén trong cuộc đấu tranh chống hệ tư tưởng tư sản, giáo dục giai cấp công nhân theo tinh thần chủ nghĩa quốc tế vô sản, có tác dụng quan trọng trong việc chỉ đạo phong trào công nhân quốc tế trong những năm tháng khó khăn đó.

Tập này được dịch dựa vào bản tiếng Nga bộ Toàn tập C. Mác và Ph. Ăng-ghen, tập 21, do Nhà xuất bản chính trị quốc gia Liên Xô xuất bản tại Mát-xcơ-va năm 1961. Ngoài phần chính văn, chúng tôi

còn in kèm theo phần chú thích và các bản chỉ dẫn, do Viện nghiên cứu chủ nghĩa Mác - Lê-nin Liên Xô (trước đây) biên soạn để bạn đọc tham khảo.

Đồng thời với việc xuất bản bộ Toàn tập C. Mác và Ph. Ăngghen, chúng tôi sẽ tổ chức biên soạn sách giới thiệu nội dung mỗi tập và những tư tưởng cơ bản trong các tác phẩm chính của hai nhà kinh điển.

Tháng 6 năm 1995
NHÀ XUẤT BẢN CHÍNH TRỊ QUỐC GIA

PH.ĂNG-GHEN

THÁNG NĂM 1883 - THÁNG CHẠP 1889

LỜI TỰA CHO BẢN TIẾNG ĐỨC
“TUYÊN NGÔN CỦA ĐẢNG CỘNG SẢN”
XUẤT BẢN NĂM 1883¹

Thật buồn cho tôi là phải một mình ký tên dưới lời tựa viết cho lần xuất bản này. Mác, người mà toàn thể giai cấp công nhân châu Âu và châu Mỹ phải chịu ơn nhiều hơn bất cứ ai, bây giờ đã yên nghỉ ở nghĩa trang Hai-ghét, và lớp cỏ đầu tiên đã mọc xanh trên mộ ông. Ông đã mất rồi, nên dù thế nào cũng không thể nói đến việc sửa lại hay bổ sung “Tuyên ngôn” nữa. Do đó, tôi càng thấy cần nêu lên một cách hoàn toàn rõ ràng một lần nữa điều sau đây.

Tư tưởng cơ bản và chủ đạo của “Tuyên ngôn” là: trong mọi thời đại lịch sử, sản xuất kinh tế và cơ cấu xã hội - cơ cấu này tất yếu phải do sản xuất kinh tế mà ra, - cả hai cái đó cấu thành cơ sở của lịch sử chính trị và lịch sử tư tưởng của thời đại ấy; do đó (từ khi chế độ công hữu ruộng đất nguyên thủy tan rã), toàn bộ lịch sử là lịch sử của cuộc đấu tranh giai cấp, đấu tranh giữa những giai cấp bị bóc lột và những giai cấp đi bóc lột, giữa những giai cấp bị trị và những giai cấp thống trị, qua các giai đoạn của sự phát triển xã hội của họ; nhưng cuộc đấu tranh ấy hiện nay đã đến một giai đoạn mà giai cấp bị bóc lột và bị áp bức (tức là giai cấp vô sản) không còn có thể tự giải phóng khỏi tay giai cấp bóc lột và áp bức mình (tức là giai cấp tư sản) được nữa, nếu không đồng thời và vĩnh viễn giải phóng toàn thể xã

hội khởi ách bóc lột, ách áp bức và khởi cuộc đấu tranh giai cấp, - tư tưởng cơ bản ấy hoàn toàn và tuyệt đối là của Mác¹⁾.

Tôi đã nhiều lần tuyên bố như thế, nhưng bây giờ lời tuyên bố ấy cũng cần phải được ghi lên đầu “Tuyên ngôn”.

Phri-đrích Ăng-ghen

Luân Đôn, ngày 28 tháng Sáu 1883

Đã in trong cuốn “Das Kommunistische Manifest”, Hottingen-Zürich, 1883

*In theo bản tiếng Đức xuất bản năm 1890, có đối chiếu với bản in năm 1883
Nguyên văn là tiếng Đức*

¹⁾ Tôi đã viết trong lời tựa của bản dịch tiếng Anh [xem tập này, tr.522-525]: “Tư tưởng đó, - tư tưởng mà tôi cho rằng nó ít phải có ý nghĩa trong khoa học lịch sử, giống như học thuyết của Đác-uyn trong sinh vật học, - cả hai chúng tôi đều dần dần đạt tới từ mấy năm trước 1845. Bản thân tôi đã tự mình đi theo hướng đó tới mức độ nào thì ai nấy đều có thể xét đoán được qua cuốn sách của tôi “Tình cảnh của giai cấp lao động ở Anh”²⁾. Mùa xuân 1845, khi tôi gặp lại Mác ở Bruy-xen thì Mác đã nghiên cứu đề xuất tư tưởng đó và đã trình bày với tôi cũng gần rõ ràng như tôi đã trình bày ở đây vậy”. (*Chú thích của Ăng-ghen cho lần xuất bản bằng tiếng Đức năm 1890*).

GHÊ - OÓC VÉC - THƠ

“BÀI CA NGƯỜI THỢ BẠN” CỦA GHÊ - OÓC VÉC - THƠ (1846)³

Khi mùa hoa anh đào nở
Chúng tôi tìm được mái nhà,
Khi mùa hoa anh đào nở
Chúng tôi tìm đến Phran-phuốc.

Lão chủ quán cơm dè bủ:
“Lũ bay sao rách rưới quá chừng...”
“Hãy im mồm, lão chủ quán vá víu kia,
Việc chi liên quan đến ông!”

Tốt hơn hãy mang bia ra đây,
Có cả rượu nữa càng tốt,
Hãy mang thức nhậu để nhắm rượu
Món thịt nướng nhanh nhanh lên!”

Vòi thùng rượu bỗng rít lên và dòng nước
Chảy kêu róc ra róc rách
Làm một ngụm mà chẳng muốn nuốt!
Rượu gì mà như nước cống.

Lão chủ bưng lên một con thỏ
Nấu lẫn với rau,
Lão chủ mang ra
Một con thỏ bốc mùi hôi.
Chúng tôi lên giường để ngủ
Làm dấu thánh trước khi nằm nghỉ,
Suốt một đêm trong chăn
Lũ rệp làm thịt chúng tôi.

Đến Phran-phuốc xinh đẹp
Chúng tôi cũng gặp chuyện chẳng hay.
Ai đã từng ném mùi đấng cay ở đó,
Tất biết rõ được nông nỗi này.

Tôi tìm thấy bài thơ này của người bạn của chúng tôi là Véc-thơ trong tập di cảo của Mác. Véc-thơ, nhà thơ đầu tiên và nổi tiếng nhất của giai cấp vô sản Đức, ra đời ở vùng Ranh, tại Đét-môn, nơi cha ông làm mục sư - thanh tra địa phận giáo hội. Trong thời gian tôi lưu lại ở Man-se-xtơ vào năm 1843, Véc-thơ đến Brát-phuốc với danh nghĩa là phái viên của một hãng buôn Đức, và chúng tôi đã cùng trải qua với nhau nhiều ngày chủ nhật vui vẻ. Năm 1845, khi Mác và tôi sống ở Bruy-xen, Véc-thơ đã nhận làm đại lý cho hãng buôn của mình ở lục địa và đã tổ chức công việc sao cho có thể chuyển chỗ ở chính của mình sang Bruy-xen.